

C/2026/2614

4.5.2026.

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Pamatnostādnes dalībvalstīm par darbības aspektiem, kas saistīti ar Atveseļošanas un noturības mehānisma noslēguma posmu un slēgšanu

(C/2026/2614)

1. VISPĀRĪGI PRINCIPI

Atveseļošanas un noturības mehānisms ("ANM") ir pagaidu instruments, kas izveidots saistībā ar Covid-19 krīzes negatīvo ietekmi, lai veicinātu Savienības ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju. Tā mērķis ir uzlabot dalībvalstu noturību, sagatavotību krīzēm, pielāgošanās spēju un dalībvalstu izaugsmes potenciālu, sniedzot tām finansiālu atbalstu atveseļošanas un noturības plānos izklāstīto reformu un investīciju īstenošanai.

Regula (ES) 2021/241⁽¹⁾, ar ko izveido ANM, stājās spēkā 2021. gada februārī. Regula ir grozīta divas reizes, proti, ar Regulu (ES) 2023/435⁽²⁾, kurā iekļauti REPowerEU mērķi, un Regulu (ES) 2024/795⁽³⁾, ar ko izveido Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu ("STEP"). To papildina divas deleģētās regulas, ar kurām nosaka kopīgus rādītājus⁽⁴⁾ un metodiku sociālo izdevumu izsekošanai⁽⁵⁾.

Komisija 2025. gada 4. jūnija paziņojumā "NextGenerationEU – tuvojas 2026. gads"⁽⁶⁾ atgādināja par piemērojamo tiesisko regulējumu un attiecīgajiem termiņiem ANM īstenošanas pēdējam posmam. ANM regulā noteikts, ka visi reformu un investīciju īstenošanas atskaites punkti un mērķrādītāji jāsasniedz līdz 2026. gada 31. augustam⁽⁷⁾.

Šajos norādījumos dalībvalstis tiek informētas par programmas īstenošanas noslēguma posmiem līdz 2026. gada beigām un par piemērojamām procedūrām un pienākumiem pēc 2026. gada. Tajos atgādināts tiesiskais regulējums un sniegta papildu informācija par to, kā Komisija plāno īstenot mehānisma slēgšanas galvenos aspektus. Tajos arī precizēti dalībvalstu pastāvīgie pienākumi attiecībā uz uzraudzību, kontroli, revīziju un datu saglabāšanu pēc 2026. gada un noteikti galīgie datumi ar ANM saistītiem ziņošanas pienākumiem.

Šo norādījumu mērķis ir palīdzēt valstu iestādēm piemērot ANM regulu. Vienīgi Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir sniegt autoritatīvu Savienības tiesību aktu interpretāciju.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz REPowerEU nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/795 (2024. gada 29. februāris), ar ko izveido Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu ("STEP") un groza Direktīvu 2003/87/EK un Regulas (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 un (ES) 2021/241 (OV L, 2024/795, 29.2.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj>).

⁽⁴⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2021/2106 (2021. gada 28. septembris), ar kuru, nosakot atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata kopējos rādītājus un detalizētos elementus, papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/241, ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 429, 1.12.2021., 83. lpp.).

⁽⁵⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2021/2105 (2021. gada 28. septembris), ar kuru, nosakot metodiku ziņošanai par sociālajiem izdevumiem, papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/241, ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 429, 1.12.2021., 79. lpp.).

⁽⁶⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "NextGenerationEU – tuvojas 2026. gads", COM/2025/310 final/2.

⁽⁷⁾ ANM regulas 18. un 20. pants un attiecīgo Padomes īstenošanas lēmumu 2. panta 4. punkts un aizdevuma atbalsta gadījumā – 3. panta 4. punkts.

2. SAGATAVOŠANĀS SLĒGŠANAI

2.1. Grozījumi atveseļošanas un noturības plānos

Lai nodrošinātu atveseļošanas un noturības plānu (ANP) pienācīgu īstenošanu, Komisija ieteica visām dalībvalstīm līdz 2025. gada beigām⁽⁸⁾ veikt nepieciešamos grozījumus savos ANP. Visas dalībvalstis ir vai nu jau veikušas šādus grozījumus, vai arī pašlaik tos veic.

Visu 2026. gadu objektīvi apstākļi joprojām var padarīt konkrētus atskaites punktus un mērķrādītājus nesasniedzamus, un tādējādi saskaņā ar ANM regulas 21. pantu dalībvalstis var iesniegt Komisijai pamatotu pieprasījumu ierosināt grozījumus Padomes īstenošanas lēmumā. Tomēr šādas pārskatīšanas iespēju 2026. gadā ierobežo gan ANM regulā noteiktie izpildes termiņi, gan praktiski apsvērumi.

Tā kā atskaites punkti un mērķrādītāji jāsasniedz līdz 2026. gada 31. augustam, Padome nevar pieņemt ANP grozījumus pēc 2026. gada 31. augusta. Turklāt tikai pieņemšana pirms 2026. gada 31. augusta ļautu Komisijai novērtēt maksājumu pieprasījumus, kas iesniegti, pamatojoties uz šādiem pārskatītiem Padomes īstenošanas lēmumiem, un laikus pieņemt saistīto lēmumu par maksājumu, lai to izmaksātu līdz 2026. gada 31. decembrim, kā paredzēts ANM regulas 24. panta 1. punktā.

2.2. Atveseļošanas un noturības plāna grozījumu pieprasījumu iesniegšana

Lai Komisija varētu izskatīt visus pieprasījumus grozīt ANP un attiecīgos Padomes īstenošanas lēmumus saskaņā ar 2.1. iedaļā noteikto grafiku, dalībvalstīm savi priekšlikumi grozījumiem Padomes īstenošanas lēmumos, ja tādi ir, jāiesniedz vēlākais līdz 2026. gada 31. maijam.

Attiecībā uz grozījumu pieprasījumiem, kas iesniegti pēc minētā datuma, Komisija nevar apņemties pabeigt savu novērtējumu laikus, lai Padome pārskatīto lēmumu varētu pieņemt līdz 2026. gada 31. augustam.

3. GALĪGO MAKSĀJUMU PIEPRASĪJUMU APSTRĀDE, MAKSĀJUMU APTURĒŠANA UN ATCELŠANA

3.1. Tiesiskais regulējums

Saskaņā ar ANM regulas 20. panta 5. punkta d) apakšpunktu visi atskaites punkti un mērķrādītāji jāsasniedz līdz 2026. gada 31. augustam. Novērtējot maksājumu pieprasījumus, nevar ņemt vērā darbības, ko dalībvalstis veikušas pēc minētā datuma, lai nodrošinātu atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi.

Komisija novērtēs, vai pēdējos maksājumu pieprasījumos iekļautie atskaites punkti un mērķrādītāji atbilstoši 2023. gada 21. februārī publicētajam *satvaram atskaites punktu un mērķrādītāju novērtēšanai saskaņā ar ANM regulu* ir apmierinoši izpildīti⁽⁹⁾.

Visi maksājumu pieprasījumi, tai skaitā pārvaldības deklarācijas, veikto revīziju kopsavilkumi un visi to novērtēšanai nepieciešamie pamatojuma dokumenti, Komisijai jāiesniedz līdz 2026. gada 30. septembrim. Šis termiņš atbilst piemērojamajiem finansēšanas nolīgumiem un aizdevuma nolīgumiem⁽¹⁰⁾. Attiecīgā gadījumā pārvaldības deklarācijā jānorāda, vai izpilde ir tikai daļēja, un pamatojumā attiecīgi jāmin visi ierobežojumi, novirzes vai neizpildītie elementi.

Visi Komisijas maksājumi jāveic līdz 2026. gada 31. decembrim⁽¹¹⁾.

⁽⁸⁾ COM(2025) 310, 3.1. sadaļa.

⁽⁹⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Atveseļošanas un noturības mehānisms: pirmie divi gadi. Unikāls instruments ES zaļās un digitālās pārveides pamatā", COM(2023) 99, I pielikums.

⁽¹⁰⁾ ANM Finansēšanas nolīgumu 6. pants un ANM aizdevuma nolīgumu 7. pants.

⁽¹¹⁾ ANM regulas 24. panta 1. punkts un 53. apsvērumš; sk. arī Padomes Regulas (ES) 2020/2094 (2020. gada 14. decembris), ar ko izveido Eiropas Savienības Atveseļošanas instrumentu atveseļošanas atbalstam pēc Covid-19 krīzes, 3. panta 9. punktu un tajā minētos izņēmumus.

3.2. Pierādījumu iesniegšanas un galīgo maksājumu pieprasījumu apstrādes grafiks

Saskaņā ar iedibinātajiem procesiem un procedūrām maksājumu pieprasījumu apstrādei saskaņā ar ANM 2026. gada beigās maksājumu pieprasījumu novērtēšanai piemēro šādu (orientējošu) grafiku un termiņus.

Pēc maksājumu pieprasījumu iesniegšanas līdz 2026. gada 30. septembrim Komisijai būs divi mēneši (saskaņā ar ANM regulas 24. panta 3. punktu), lai sniegtu sākotnējo novērtējumu par attiecīgo atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi. Komisija plāno šādus sākotnējos novērtējumus iesniegt Ekonomikas un finanšu komitejai ("EFK") līdz 2026. gada 20. novembrim. Komisija pieņem zināšanai EFK nodomu sniegt atzinumu līdz 2026. gada 8. decembrim (par visiem sākotnējiem novērtējumiem, kas sniegti līdz 2026. gada 20. novembrim), lai Komisija varētu pieņemt lēmumus, ar ko atļauj maksājumus, līdz 2026. gada 18. decembrim un attiecīgos maksājumus veikt līdz 2026. gada 31. decembrim ⁽¹²⁾.

Novērtēšanas laikā Komisija joprojām var pieprasīt papildu informāciju un/vai veikt pārbaudes un kontroles uz vietas, kā paredzēts finansēšanas nolīgumu 6. panta 4. punktā un aizdevuma nolīgumu 7. panta 4. punktā. Tomēr tā neplāno apturēt novērtēšanas periodu laikā, kad tā gaida, kamēr dalībvalstis iesniegs papildu vai labotus dokumentus, ja tas apdraud sākotnējā novērtējuma sniegšanu EFK līdz 2026. gada 20. novembrim.

Kā norādīts Komisijas 2025. gada 4. jūnija paziņojumā "NextGenerationEU – tuvojas 2026. gads", dalībvalstis tiek neatlaidīgi mudinātas plānot darbus un nodrošināt savlaicīgu pilnīgu un pārliciecināšanu pierādījumu iesniegšanu, lai atvieglotu novērtēšanu un novērstu līdzekļu saistību atcelšanu. Tā kā novērtēšanas periodā informācijas apmaiņai starp Komisijas dienestiem un dalībvalstu iestādēm būs ļoti maz laika, pierādījumi būtu neoficiāli jākopīgo ar Komisijas dienestiem, tiklīdz tie ir pieejami, pat pirms pēdējo maksājumu pieprasījumu oficiālās iesniegšanas. Tas ir īpaši svarīgi attiecībā uz atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kurus vērtē, izmantojot atlasī, jo pieredze liecina, ka bieži ir vajadzīga vairākkārtēja informācijas apmaiņa starp dalībvalsts iestādēm un Komisijas dienestiem, lai pārliciecinātos par to apmierinošu izpildi.

3.3. Maksājumu apturēšana un atskaites punktu un mērķrādītāju neizpilde

ANM regulā noteikts, ka visi atskaites punkti un mērķrādītāji jāsasniedz līdz 2026. gada 31. augustam. Tas ietekmē atskaites punktus un mērķrādītājus, uz kuriem attiecas apturēšanas lēmumi.

a) Līdz 2026. gada 31. augustam

Ja maksājums par konkrētiem atskaites punktiem vai mērķrādītājiem ir apturēts, dalībvalstij sešu mēnešu laikā no apturēšanas lēmuma pieņemšanas dienas (saskaņā ar ANM regulas 24. panta 8. punktu) jāveic visi nepieciešamie korektīvie pasākumi, lai apturēšanu atceltu un izmaksātu attiecīgo summu, taču jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 2026. gada 31. augustam (sk. 3.1. punktu).

Gadījumos, kad apturēšanas lēmums 2026. gada 31. augustā joprojām ir spēkā, attiecīgajām dalībvalstīm līdz 2026. gada 30. septembrim jāiesniedz visi attiecīgie pierādījumi, kas apliecina, ka tās līdz 2026. gada 31. augustam ir veikušas vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu attiecīgo atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi.

b) Pēc 2026. gada 31. augusta

ANM regula neļauj sniegt pozitīvu novērtējumu par darbībām, kas veiktas pēc 2026. gada 31. augusta. Tādēļ maksājumu apturēšanas procedūras sākšana saskaņā ar ANM regulas 24. panta 6. un 8. punktu, kuras mērķis ir dot dalībvalstīm laiku sešu mēnešu laikposmā veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu attiecīgā(-o) atskaites punkta(-u) vai mērķrādītāja(-u) apmierinošu izpildi, pēc minētā datuma vairs nav aktuāla. Tādējādi, ja pēc 2026. gada 31. augusta kāds atskaites punkts vai mērķrādītājs tiek novērtēts kā neapmierinoši izpildīts, Komisija nesāks maksājumu apturēšanas procedūru.

⁽¹²⁾ Saskaņā ar ANM regulas 24. pantu un Padomes 2020. gada 14. decembra Regulas (ES) 2020/2094 3. panta 9. punktu.

Tā vietā tiks sākta ANM regulas 24. panta 8. punktā paredzētā samazināšanas procedūra, kas var izraisīt finansiālā ieguldījuma un attiecīgā gadījumā arī aizdevumu proporcionālu samazinājumu. Saskaņā ar Atvесеlošanas un noturības mehānisma samazinājumu un atgūšanas sistēmu, kura izklāstīta Komisijas paziņojuma "Norādījumi par atvесеlošanas un noturības plāniem" ⁽¹³⁾ IV pielikumā, Komisija aprēķinās skarto summu atbilstoši metodikai, kura izklāstīta tās 2023. gada 21. februāra paziņojuma II pielikumā ⁽¹⁴⁾ un kuru izmanto maksājumu apturēšanas aprēķināšanai.

Tādējādi Komisija informēs dalībvalsti par savu sākotnējo secinājumu, ka attiecīgais atskaites punkts vai mērķrādītājs nav apmierinoši izpildīts, un dalībvalstij būs divu mēnešu termiņš apsvērumu iesniegšanai pirms Komisijas galīgā novērtējuma pieņemšanas. Vienlaikus ar samazināšanas procedūras sākšanu Komisija turpinās pieņemt īstenošanas lēmumu, ar ko atļauj izmaksāt jebkādu atlikušo summu, pamatojoties uz novērtējumu par pārējo atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi (sk. iepriekšējo iedaļu).

Ja dalībvalsts apsvērumi nemainīs Komisijas sākotnējo novērtējumu, Komisija pieņems lēmumu par finansiālā ieguldījuma vai aizdevuma samazināšanu.

Ja dalībvalsts apsvērumi liks Komisijai pilnībā vai daļēji pārskatīt savu novērtējumu, attiecīgās summas izmaksas process turpināsies pēc analogijas, ievērojot iepriekšējā iedaļā izklāstīto procedūru. Vajadzības gadījumā Komisija izmantos ANM regulas 53. apsvērumā un Padomes 2020. gada 14. decembra Regulas (ES) 2020/2094 3. panta 9. punktā paredzēto iespēju, lai nodrošinātu dalībvalstīm veicamos maksājumus.

3.4. Rīcība attiecībā uz iepriekš izpildītu atskaites punktu un mērķrādītāju atcelšanu

Saskaņā ar ANM regulas 24. panta 3. punkta otro teikumu "apmierinoši izpildīti starpposma rādītāji un mērķrādītāji nozīmē, ka attiecīgā dalībvalsts nav atcēlusi pasākumus, kas saistīti ar iepriekš apmierinoši izpildītiem starpposma rādītājiem un mērķrādītājiem". Komisija ir precizējusi šā noteikuma piemērošanu 2023. gada 19. septembrī pieņemtajā ANM atcelšanas regulējumā ⁽¹⁵⁾.

Tā kā atcelšanas gadījumi ir cieši saistīti ar maksājumu pieprasījumu novērtēšanu, Komisija nodrošinās, ka jebkura dalībvalsts pieļauta iepriekš izpildīto saistību neizpilde tiek novērsta līdz galīgā maksājuma veikšanai, to darot pašai dalībvalstij vai Komisijai.

Ja pēc 2026. gada 31. augusta Komisija uzskatīs, ka ir notikusi atcelšana, tā sāks samazināšanas procedūru, kā noteikts ANM regulas 24. panta 8. punktā, lai nodrošinātu Savienības budžeta interesēm atbilstošu stāvokli – tādu, kāds tas būtu, ja attiecīgais atskaites punkts vai mērķrādītājs nekad nebūtu atzīts par apmierinoši izpildītu. Saskaņā ar ANM atcelšanas regulējumu ⁽¹⁶⁾ Komisija aprēķinās skarto summu saskaņā ar apturēšanas metodiku, kas izklāstīta tās 2023. gada 21. februāra paziņojuma II pielikumā ⁽¹⁷⁾.

Vienlaikus ar samazināšanas procedūras sākšanu Komisija turpinās darbu pie īstenošanas lēmuma pieņemšanas, ar ko atļauj izmaksāt jebkādu atlikušo summu, pamatojoties uz novērtējumu par atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi. Tas nozīmē, ka no galīgā maksājuma lēmuma atskaita summu, kuru ietekmējusi atcelšana, un tas var skart pat visu maksājuma lēmuma summu.

Dalībvalstij ir divi mēneši, lai iesniegtu savus apsvērumus. Dalībvalsts apsvērumiem jāapliecina, ka atcelšana nav notikusi vai ka ir veikti nepieciešamie pasākumi attiecīgā atskaites punkta vai mērķrādītāja atkārtotai apmierinošai izpildei. Tā kā atcelšanas gadījumi ir saistīti ar maksājumiem, tiks ņemtas vērā darbības, kuras dalībvalsts veikusi līdz dienai, kad pieņemts Komisijas īstenošanas lēmums, ar ko atļauj veikt maksājumu.

⁽¹³⁾ OV C, C/2024/4618, 22.7.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4618/oj>.

⁽¹⁴⁾ COM(2023) 99 final, II pielikums.

⁽¹⁵⁾ Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par Atvесеlošanas un noturības instrumenta īstenošanu: turpinot doties uz priekšu", COM(2023) 545, II pielikums.

⁽¹⁶⁾ COM(2023) 545 final, II pielikums.

⁽¹⁷⁾ COM(2023) 99 final, II pielikums.

Ja dalībvalsts apsvērumu dēļ Komisija (daļēji) pārskata savu novērtējumu par to, ka notikusi atskaites punkta vai mērķrādītāja atcelšana, Komisija uz šā pamata pieņem lēmumu, ar ko atļauj izmaksāt daļu no atlikušās maksājuma summas vai visu atlikušo maksājuma summu. Vajadzības gadījumā Komisija izmantos ANM regulas 53. apsvērumā un Padomes 2020. gada 14. decembra Regulas (ES) 2020/2094 3. panta 9. punktā paredzēto iespēju, lai nodrošinātu dalībvalstīm veicamos maksājumus.

Ja Komisija konstatē, ka brīdī, kad tika pieņemts īstenošanas lēmums par maksājuma atļaušanu vai paziņots par to, ka atceļšana ietekmē visu maksājuma summu, viens vai vairāki atskaites punkti un mērķrādītāji ir tikuši atcelti, tā pieņem attiecīgu lēmumu par samazināšanu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, dalībvalstīm 2026. gadā aktīvi jāuzrauga atcelšanas risks, lai nepieļautu atcelšanu, kas varētu ietekmēt pēdējo maksājumu pieprasījumu novērtēšanu.

Sākot no 2027. gada, Komisija Eiropas pusgadā arī turpinās ik gadu uzraudzīt konkrētām valstīm adresēto ieteikumu (KVAI) īstenošanu, tai skaitā tos ieteikumus, uz kuriem attiecas ANM pasākumi.

3.5. Galīgās pārvaldības deklarācijas un revīziju galīgie kopsavilkumi

ANM regulas 22. panta 2. punkta c) apakšpunktā noteikts, ka maksājuma pieprasījumam jāpievieno pārvaldības deklarācija un revīziju kopsavilkums. Attiecīgi, ievērojot maksājumu pieprasījumu iesniegšanas galīgo termiņu, dalībvalstīm līdz 2026. gada 30. septembrim jāiesniedz galīgās pārvaldības deklarācijas un revīziju kopsavilkumi, kas pievienoti to pēdējā maksājuma pieprasījumam.

Plānojot valsts revīzijas 2026. gadā, dalībvalstis tiek aicinātas uzskaitīt pēdējā maksājuma pieprasījumā iekļaujamo atskaites punktu un mērķrādītāju skaitu, lai nodrošinātu pienācīgu revīzijas tvērumu un sniegtu savlaicīgu pārlicību galīgās pārvaldības deklarācijas pamatošanai.

Pēc pēdējam maksājuma pieprasījumam pievienotajām pārvaldības deklarācijām un revīziju kopsavilkumiem turpmāka šādu dokumentu iesniegšana nav paredzēta. Tomēr, kā izklāstīts 6. iedaļā, joprojām ir spēkā dalībvalstu pienākums turpināt kontroles un revīzijas, ziņot par to rezultātiem un (iespējamiem) pārkāpumiem saskaņā ar ANM regulas 22. pantu. Turklāt dalībvalstīm jāpaziņo Komisijas dienestiem arī visi *ex post* rezultāti attiecībā uz atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas sasniegti pēc pēdējā maksājuma pieprasījuma iesniegšanas un pēc pēdējā maksājuma.

4. FINANŠU PĀRVALDĪBA SLĒGŠANAS POSMĀ

4.1. Priekšfinansējuma paātrināts ieskaits

Where a Member State has received pre-financing pursuant to Articles 13 or 21d of the RRF Regulation, the corresponding amount of the pre-financing is proportionally deducted from the subsequent payments of the financial contribution and loans based on the amount of the disbursement. Dalībvalstis var pieprasīt papildu summu atskaitīšanu no maksājumu pieprasījumiem priekšfinansējuma paātrinātam ieskaitam. Ieskaits mehānisms ir noteikts finansēšanas nolīguma 5. pantā un aizdevuma nolīguma 6. pantā.

Dalībvalstīm jānodrošina, ka viss priekšfinansējums no visiem pieejamajiem finansējuma avotiem (t. i., no *NextGenerationEU*, emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas ("ETS") kvotu izsolēm un no pārskaitījumiem no *Brexit* korekcijas rezerves ("BKR")) tiek pilnībā ieskaitīts līdz 2026. gada 31. decembrim. Saskaņā ar finansēšanas nolīgumiem summas, kas nav ieskaitītas līdz minētajam datumam, tiks atgūtas. Saskaņā ar aizdevuma līgumiem summas, kas nav ieskaitītas līdz minētajam datumam, kļūst nekavējoties maksājamas un atmaksājamas, un Komisija tās var atgūt, veicot ieskaitu pret prasījumiem, kas dalībvalstij pienākas saskaņā ar ANM vai citu ES programmu.

Lai mazinātu šādu vajadzību pēc līdzekļu atgūšanas, dalībvalstis tiek mudinātas pirms pēdējā maksājuma pieprasījuma iesniegšanas lūgt visa atlikušā priekšfinansējuma summas paātrinātu ieskaitu. Šāds savlaicīgs ieskaits vienkāršos Atvēršanas un noturības mehānisma finansiālo slēgšanu gan dalībvalstīm, gan Komisijai, mazinās administratīvo sarežģītību izšķirošajā noslēguma posmā un novērsīs riskus, kas saistīti ar iespējamu līdzekļu atgūšanu vai pirmstermiņa atmaksu. Plašākā nozīmē tas veicina pareizu finanšu pārvaldību, slēgšanas posmā ciešāk saskaņojot izmaksas un finansējuma vajadzības. Tas arī līdz minimumam samazinās ietekmi uz valstu budžetiem, novēršot nepieciešamību atgūt neieskaitīto starpību pēc ANM darbības beigām.

4.2. Galīgā saistību atcelšana nepietiekamas izpildes dēļ ANM darbības beigās

Gan finanšu iemaksu, gan aizdevumu gadījumā jebkura neizmantotā ES iemaksu summa, kas dalībvalstij piešķirta saskaņā ar finansēšanas un aizdevuma nolīgumiem, tiek atcelta pēc visu attiecīgo juridisko un maksājumu saistību izpildes. Šādi saistību atcelšanai nav nepieciešams grozīt finansēšanas un aizdevuma nolīgumus. Saistību atcelšanas process ir atkarīgs no tā, kurš no trim ANM finansējuma avotiem tiek atcelts.

Īpaši jāuzsver:

1. Attiecībā uz *NextGenerationEU* finanšu iemaksām un aizdevumiem Komisija atceļ visas konkrētai dalībvalstij piešķirtās summas, kas nav izmaksātas līdz 2026. gada 31. decembrim, ievērojot visus atlikušos pienākumus vai procedūras ar iespējamu finansiālu ietekmi.
2. Attiecībā uz līdzekļiem, kas pārskaitīti no *Brexit* korekcijas rezerves ("BKR"), Komisija atceļ visas konkrētai dalībvalstij piešķirtās summas, kas nav izmaksātas līdz 2026. gada 31. decembrim, ievērojot visas atlikušās saistības vai procedūras ar iespējamu finansiālu ietekmi.
3. Attiecībā uz līdzekļiem, kas darīti pieejami, izsolot emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas ("ETS") kvotas, Komisija atceļ visas konkrētai dalībvalstij piešķirtās summas, kas nav samaksātas līdz 2026. gada 31. decembrim, ievērojot visas atlikušās saistības vai procedūras ar iespējamu finansiālu ietekmi.

5. ZIŅOŠANAS PIENĀKUMI

Lai gan ANM regulā noteikts ANM īstenošanas beigu datums, ne šajā regulā, ne abās deleģētajās regulās nav noteikti ziņošanas prasību beigu termiņi. Lai līdz minimumam samazinātu administratīvo darbu saistību ar datu vākšanu, vienlaikus nodrošinot ANM *ex post* izvērtēšanai nepieciešamo pārredzamību un datu pieejamību, Komisija paredz, ka dalībvalstis pēc 2026. gada ziņos tikai ļoti ierobežotos apstākļos, kā izklāstīts turpmākajās iedaļās.

5.1. Pēdējais pusgada ziņojums par atskaites punktiem un mērķrādītājiem

Saskaņā ar Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2021/2106 2. pantu ziņošana par dalībvalstu ANP īstenošanā panākto progresu notiek katru gadu ne vēlāk kā 30. aprīlī un 15. oktobrī. Tomēr, ņemot vērā, ka atskaites punkti un mērķrādītāji jāizpilda līdz 2026. gada 31. augustam un pēdējie maksājumu pieprasījumi jāiesniedz līdz 2026. gada 30. septembrim, Komisijas rīcībā jau būs dalībvalstu viedoklis par panākto progresu visu atveseļošanas un noturības plānu atskaites punktu un mērķrādītāju izpildē. Tādējādi ziņošana 2026. gada 15. oktobrī būtu lieka. Tāpēc pēdējā ziņošana jāveic līdz 2026. gada 30. aprīlim.

5.2. Pēdējais pusgada ziņojums par kopējiem rādītājiem

Saskaņā ar ANM regulas 29. pantu un Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2021/2106 2. pantu dalībvalstīm jāziņo par kopējiem rādītājiem divreiz gadā – līdz 28. februārim un 31. augustam.

Ievērojot kopējo rādītāju nozīmi iznākuma un rezultātu novērtēšanā, iespējamo kavēšanos datu vākšanā un nepieciešamību iegūt labākos pieejamos datus *ex post* izvērtēšanai, kas jāveic līdz 2028. gada 31. decembrim, dalībvalstīm par kopējiem rādītājiem jāziņo divas reizes 2027. gadā un galīgais ziņojums par kopējiem rādītājiem jāiesniedz 2028. gada februārī. Galīgajā ziņošanas kārtā dalībvalstīm jākonsolidē visas iepriekš aplēstās vērtības. Ja tas nav iespējams, dalībvalstīm jāsniedz galīgā aplēse un paskaidrojums par izmantoto metodiku.

5.3. Galīgie ziņojumi par 100 galasaņēmējiem, kuri saņem vislielāko finansējuma summu

Saskaņā ar ANM regulas 25.a pantu dalībvalstīm divas reizes gadā jāziņo par 100 galasaņēmējiem, kuri saņem vislielāko finansējuma summu atbilstīgi atveseļošanas un noturības plāniem. Saskaņā ar Komisijas norādījumiem visām dalībvalstīm vismaz divas reizes gadā jāatjaunina savos valsts portālos publicētie dati, un tās tiek aicinātas šos atjauninātos datus darīt zināmus Komisijai vienlaikus ar pusgada ziņojumiem aprīlī un oktobrī.

Lai nepieļautu datu pieejamības kavēšanos un sniegtu informāciju par līdzekļu galīgo izlietojumu, dalībvalstīm divreiz gadā jāturpina atjaunināt savus valsts portālus un 2028. gada aprīlī jāiesniedz Komisijai pēdējais pusgada ziņojums ar datiem par galasaņēmējiem.

Turklāt, kā noteikts ANM regulas 25.a panta 4. punktā, dalībvalstīm valsts portāli jāuztur vismaz līdz 2028. gada 31. decembrim un vienlaikus jāizpilda pienākums dzēst visus personas datus no publicētās datu kopas divus gadus pēc tā finanšu gada beigām, kurā finansējums izmaksāts attiecīgajiem galasaņēmējiem.

5.4. Pastāvīga ziņošana par izdevumiem klimata jomā

Saskaņā ar Padomes secinājumiem par *Next Generation EU* zaļajām obligācijām 7817/21⁽¹⁸⁾ Komisija finansē daļu no ANM maksājumiem ar *NGEU* zaļajām obligācijām, kuru pamatā ir stabila un uzticama sistēma, tajā skaitā prasība par ieņēmumu izlietojumu. Attiecīgi finansēšanas nolīguma 7. pantā un aizdevuma nolīguma 8. pantā noteikts, ka dalībvalstīm, iesniedzot ANM maksājuma pieprasījumu, jāziņo par kumulatīvajiem izdevumiem, kas radušies saistībā ar reformām un investīcijām ar pozitīvu klimata marķieri un ir pamatā Komisijas ziņojumiem par zaļo obligāciju ieņēmumu izlietojumu. Daži no šiem pasākumiem var tikt īstenoti arī pēc 2026. gada. Tāpēc dalībvalstīm jāturpina ziņot datus par kumulatīvajiem izdevumiem tām reformām un investīcijām, kurām ir klimata marķējums, līdz paziņotās summas sasniedz attiecīgā pasākuma vai apakšpasākuma aplēstās izmaksas, kam piešķirts pozitīvs klimata koeficients, vai līdz brīdim, kad turpmāki izdevumi vairs nav gaidāmi, vai līdz 2031. gada 31. decembrim, atkarībā no tā, kas notiek vispirms. Šāda ziņošana jāveic vismaz divas reizes gadā (līdz jūnija beigām un līdz decembra beigām). Ja izmaiņu nav vai pasākuma izdevumi ir pabeigti un papildu izdevumi nav gaidāmi, jāziņo arī par to. Šim nolūkam Komisija turpinās nodrošināt ziņošanas rīku.

6. KONTROLE, REVĪZIJA UN DATU GLABĀŠANA PĒC 2026. GADA

Finansēšanas un aizdevuma nolīgumos, ko Komisija un dalībvalstis parakstījušas ANM īstenošanai, noteikts, ka dalībvalstīm jāveic konkrēti pasākumi, lai aizsargātu Savienības finanšu intereses⁽¹⁹⁾. Šie pienākumi ietver *ex ante* un *ex post* kontroles un revīzijas darbu, kā arī uzskaites un ziņošanas pienākumus. Saskaņā ar ANM regulas 22. panta 1. punktu dalībvalstis var paļauties uz savām parastajām valsts budžeta pārvaldības sistēmām.

Dalībvalstu pienākums aizsargāt Savienības finanšu intereses attiecas uz ANM atbalstītajiem pasākumiem neatkarīgi no tā, kad tiek veikti Savienības maksājumi dalībvalstīm, un tas jāpilda arī pēc 2026. gada.

Komisija atgādina, ka ANM regulas noteikumi attiecas tikai uz tām reformām un investīcijām, kas iekļautas attiecīgajos Padomes īstenošanas lēmumos. Komisija arī atgādina, ka ANM regulas noteikumi attiecas uz visām izmaksām, kas radušās, īstenojot konkrētu Padomes īstenošanas lēmumos iekļautu ANM pasākumu, savukārt sākotnējās aplēses vai budžeta plānojums šajā ziņā nav būtisks.

6.1. Pastāvīgas valsts kontroles un revīzijas

Komisijas un dalībvalstu parakstīto finansēšanas un attiecīgā gadījumā aizdevuma nolīgumu saistībā nav noteikts beigu termiņš. Attiecībā uz valsts kontrolēm un revīzijām pēc 2026. gada Komisija īpaši uzsver šādus pienākumus:

⁽¹⁸⁾ Padomes secinājumi par *Next Generation EU* zaļajām obligācijām – apstiprināšana (2021), 7817/21.

⁽¹⁹⁾ Finansēšanas nolīguma 11. panta 1. punkts un aizdevuma nolīguma 20. panta 1. punkts.

Dalībvalstīm saskaņā ar finansēšanas un aizdevuma līgumu 3. un 4. pamatprasību jāveic **atbilstīgi pasākumi un procedūras, lai nodrošinātu atskaites punktu un mērķrādītāju izpildi** un paziņotās informācijas precizitāti, tajā skaitā veicot gan *ex ante*, gan *ex post* kontroles un revīzijas. Lai gan visas *ex ante* kontroles jāveic pirms maksājuma pieprasījuma iesniegšanas, ciktāl *ex post* darbs pie atskaites punktu un mērķrādītāju izpildes nav pabeigts līdz maksājuma pieprasījuma iesniegšanai, dalībvalstis tiek mudinātas to pabeigt līdz pēdējā maksājuma veikšanai un ne vēlāk kā līdz 2027. gada 1. ceturksnim. Komisija aicina dalībvalstis kopīgot šos rezultātus, tiklīdz tie kļūst pieejami.

Dalībvalstīm saskaņā ar ANM regulas 22. panta 1. punktu ⁽²⁰⁾ un 1. un 2. pamatprasību jānodrošina efektīvas un lietderīgas ***ex ante* kontroles, lai aizsargātu Savienības finanšu intereses**. Šādas *ex ante* kontroles ietver pārbaudes, ko īsteno, pirms dalībvalstis veic jebkādu maksājumu saistībā ar ANM pasākumiem (t. i., maksājumus darbuņēmējiem, galasaņēmējiem utt.). Pienākums īstenot šīs *ex ante* kontroles saglabājas, līdz dalībvalsts ir veikusi visus attiecīgos maksājumus, pat ja šādi maksājumi tiek veikti pēc 2026. gada. Attiecībā uz konkrētiem finanšu instrumentu, subsīdiju shēmu un pašu kapitāla iepludināšanas gadījumiem, par kuriem dalībvalstis parakstījušas juridiskus nolīgumus saskaņā ar Padomes īstenošanas lēmuma prasībām, tai skaitā noteikumiem par Savienības finanšu interešu aizsardzību, dalībvalstīm jānodrošina, ka šie pasākumi tiek īstenoti atbilstoši minētajiem attiecīgajiem juridiskajiem nolīgumiem un visiem tajos noteiktajiem kontroles un revīzijas pienākumiem.

Papildus *ex ante* kontrolēm dalībvalstīm saskaņā ar ANM regulas 22. panta 1. punktu un 1., 2. un 5. pamatprasību jāturpina veikt ***ex post* kontroles un atbilstošas un neatkarīgas revīzijas, lai nodrošinātu Savienības finanšu interešu aizsardzību**. Šādas *ex post* kontroles un revīzijas ietver kontroles un revīzijas, ko veic pēc tam, kad dalībvalsts ir veikusi jebkādu maksājumu saistībā ar ANM pasākumiem, un tās it īpaši attiecas uz krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu, kā arī dubultas finansēšanas novēršanu, atklāšanu un labošanu. Dalībvalstīm jāveic šādas *ex post* kontroles un revīzijas, līdz tās izpildījušas savas saistības. Tiek sagaidīts, ka dalībvalstis attiecīgo valsts iestāžu plānos iekļaus arī *ex post* kontroles un revīzijas, lai aizsargātu Savienības finanšu intereses, līdz brīdim, kad dalībvalsts būs pabeigusi visus ar ANM pasākumiem saistītos maksājumus un tiem būs veiktas minētās pārbaudes, kas parasti balstītas uz riska novērtējumu. Uz risku balstītām kontrolēm un revīzijām jākoncentrējas uz konkrētām augsta riska jomām (t. i., interešu konfliktiem, krāpšanu, korupciju, dubultu finansēšanu) vai konkrētiem augsta riska gadījumiem. Parasti tiek prognozēts, ka tādējādi plānotās *ex post* kontroles un revīzijas notiks 2027. gadā, iespējams, 2028. gadā.

Papildus plānotajam darbam pie *ex post* kontrolēm un revīzijām dalībvalstīm arī turpmāk jāreaģē uz ziņojumiem par pārkāpumiem, it īpaši saistībā ar krāpšanu, korupciju un interešu konfliktiem, un jebkurā brīdī nākotnē jāturpina izmeklēt šādus gadījumus, kas saistīti ar ANM pasākumiem.

Dalībvalstīm saskaņā ar 2. pamatprasību jāturpina veikt atbilstīgus pasākumus, lai atgūtu nelikumīgi piesavinātos līdzekļus.

Kā norādīts 3.5. iedaļā, pēc pēdējā maksājuma pieprasījuma iesniegšanas turpmākas pārvaldības deklarācijas vai revīziju kopsavilkumi nav gaidāmi. Tomēr dalībvalstīm jāiesniedz Komisijai savu kontroļu un revīziju rezultāti, izmantojot platformu "EUSend" ⁽²¹⁾, tiklīdz tie kļūst pieejami, ja vien Komisija nav paziņojusi citādi. Komisija var veikt revīzijas ar mērķi pārbaudīt, vai dalībvalstis joprojām pilda iepriekš minētās saistības.

Komisija ir novērtējusi katru valsts kontroles sistēmu kā atbilstošu saskaņā ar ANM regulas 19. panta 3. punkta j) apakšpunktu. Lai gan dalībvalstīm nav pienākuma pēc 2026. gada saglabāt tieši tādas pašas struktūras, kādas novērtējusi Komisija un kādas izmantotas ANM īstenošanā no 2021. līdz 2026. gadam, dalībvalstīm jānodrošina ieviesto struktūru atbilstība to attiecīgajām prasībām un funkcijām. Lēmums par to, kādas struktūras jā saglabā pēc 2026. gada, jāpieņem dalībvalstīm, ņemot vērā, piemēram, veicamo kontroļu intensitāti un izmaksu efektivitātes apsvērumus. Dalībvalstīm saskaņā ar finansēšanas nolīguma 14. pantu un 1. pamatprasību jāinformē Komisija par visām izmaiņām attiecībā uz vienoto kontaktpunktu. Paredzams, ka šis vienotais kontaktpunkts koordinēs atbilstošu sniegšanu uz visiem Komisijas, EPPO, OLAF, ERP vai citu attiecīgo struktūru pieprasījumiem un turpmākos pasākumus saistībā ar tiem.

⁽²⁰⁾ ANM regulas 22. panta 1. punkts nosaka, ka, "[ī]stenojot mehānismu, dalībvalstis kā mehānisma līdzekļu saņēmējas vai aizņēmējas veic visus attiecīgos pasākumus, lai aizsargātu Savienības finanšu intereses un nodrošinātu, ka līdzekļu izmantošana saistībā ar pasākumiem, ko atbalsta ar mehānismu, atbilst piemērojamiem Savienības un valsts tiesību aktiem, jo īpaši attiecībā uz krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu novēršanu, atklāšanu un labošanu".

⁽²¹⁾ EU SEND ir tīmeklī bāzēta apmaiņas platforma, kas nodrošina dokumentu drošu nosūtīšanu starp Komisiju un ārējām ieinteresētajām personām.

6.2. Informācijas glabāšana un piekļuve tai

Vairāki noteikumi paredz, ka dalībvalstīm jāsauglabā dati par ANM pasākumiem un jānodrošina piekļuve tiem, ja tie ir aktuāli arī pēc 2026. gada 31. decembra. Īpaši jāuzsver:

- Finansēšanas nolīguma 11. panta 1. punkta c) apakšpunktā un aizdevuma nolīguma 20. panta 1. punkta c) apakšpunktā noteikts, ka dalībvalstīm jāvāc dati par finanšu saņēmējiem, darbuzņēmējiem, apakšuzņēmējiem un faktiskajiem īpašniekiem un jānodrošina piekļuve tiem.
- Finansēšanas nolīguma 11. panta 1. punkta d) apakšpunktā un aizdevuma nolīguma 20. panta 1. punkta d) apakšpunktā noteikts, ka dalībvalstīm jāveic uzskaitē saskaņā ar Finanšu regulas 133. pantu ⁽²²⁾.
- Finansēšanas nolīguma 12. panta 2. punktā un aizdevuma nolīguma 21. panta 2. punktā noteiktas papildu prasības glabāt un iesniegt atbilstošus apliecinājošus dokumentus, kas pamato, ka ANP ir pienācīgi īstenots, ka tā īstenošana atbilst finansēšanas nolīgumā un aizdevuma nolīgumā minētajām saistībām un ka Padomes īstenošanas lēmumā noteiktie atskaites punkti ir mērķrādītāji ir apmierinoši izpildīti.

Saskaņā ar Finanšu regulas (pārstrādāta redakcija) 133. pantu, finansēšanas nolīguma 12. pantu un aizdevuma nolīguma 21. pantu dati jāglabā piecus gadus pēc pēdējā maksājuma datuma. Lai panāktu vienotu pieeju, Komisija aicina visas dalībvalstis saglabāt datus un nodrošināt to pieejamību vismaz līdz 2031. gada 31. decembrim. Turklāt saskaņā ar Finanšu regulas 133. panta 2. punktu šādus datus, uzskaiti un dokumentus par revīzijām, pārsūdzībām, tiesvedībām, prasībām saistībā ar juridiskām saistībām vai OLAF izmeklēšanām glabā līdz šādu revīziju, pārsūdzību, tiesvedību, prasību kārtošanas vai izmeklēšanas beigām. Ja tas nepieciešams revīziju, pārbaūžu vai izmeklēšanu vajadzībām, minētie dati jāsniedz Komisijai, Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (OLAF), Eiropas Revīzijas palātai (ERP) un Eiropas Prokuratūrai (EPPO).

6.3. Pastāvīgas ES kontroles, revīzijas un izmeklēšanas

Saskaņā ar finansēšanas nolīgumu un aizdevumu nolīgumu noteikumiem ⁽²³⁾ Komisija turpina izmantot savas tiesības veikt verifikācijas, pārskatīšanas, pārbaudes un revīzijas atvēršanas un noturības plānu īstenošanai laikposmā līdz pieciem gadiem pēc pēdējā maksājuma.

Šīs kontrolēšanas darbības attiecas uz informāciju un pamatojumu, kas sniegts par atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi; krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu, kas ietekmē Savienības finanšu intereses, novēršanu, atklāšanu un labošanu, tai skaitā finansēšanas nolīguma 11. panta piemērošanu, un finansēšanas nolīguma 4. panta 2. punkta piemērošanu saistībā ar dubultu finansēšanu. Turklāt, kā paredzēts finansēšanas nolīguma 12. panta 3. punktā un aizdevuma nolīguma 21. panta 3. punktā, OLAF, EPPO un Eiropas Revīzijas palāta var īstenot savas attiecīgās tiesības.

Papildus prasībai saglabāt datus, uzskaiti un dokumentus un nodrošināt piekļuvi tiem (6.1. iedaļa) dalībvalstīm ir pienākums sadarboties iepriekš minētajās verifikācijās, pārskatīšanās, pārbaudēs, revīzijās un izmeklēšanās. Attiecīgi dalībvalstis piešķir Komisijas, OLAF, ERP un attiecīgā gadījumā EPPO amatpersonām piekļuvi objektiem un telpām, kurās veiktas ANM finansētās investīcijas un reformas, un uzliek līdzīgus pienākumus visiem izmaksāto līdzekļu galasaņēmējiem. Dalībvalstīm jāizraugās vienotais kontaktpunkts (sk. 6.1. punktu) vai arī īpašs kontaktpunkts atbilstoši sniegšanai uz pieprasījumiem vai saziņas atvieglošanai saistībā ar iepriekš minētajām verifikācijām, pārskatīšanās, pārbaudēm, revīzijām un izmeklēšanām pēc 2026. gada.

⁽²²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2024/2509 (2024. gada 23. septembris) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam (pārstrādāta redakcija) (OV L, 2024/2509, 26.9.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>), 133. pants; ar ko aizstāj iepriekšējās Finanšu regulas redakcijas 132. pantu.

⁽²³⁾ Finansēšanas nolīguma 12. pants un aizdevuma nolīguma 21. pants.

